

Ismertető jegy.

1937. november 14.

„Új parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek, amint én szeretlek titeket, úgy szeressétek ti is egymást. Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.“ (János XIII. r. 34—35. v.)

Jézus végrendeletét olvastam fel. Eredetileg annak a tizenkét tanítványnak szólt, akik közül egy, Péter a legnehezebb órán megtagadta, a másik, Judás harminc ezüst pénzért elárulta és halálra juttatta őt. Jézus tanítványai ma a keresztény nevet viselik. Több mint hétszáz millió vagyunk összesen. A világ legműveltebb népei tartoznak a kereszténység nagy lelki családjához. Áhítattal vesszük ajkunkra Jézus nevét. A tőle tanult imádságot bölcső és koporsó mellett, örömünkben és bánatunkban mindennap elmondjuk. Szent evangéliumából szívünk vigaszt és erőt merít. Annak hirdetése céljából ékes, fényes templomo-

kat építünk. Jézus iránt való tiszteletünk és hódolatunk olyan nagy, hogy vannak közöttünk hívő lelkek, akik a természetes apától és anyától született emberek sorából kiemelve őt istenként imádják. Büszkén valljuk magunkat Krisztus követőinek, keresztényeknek. Kereszténynek lenni dicső, dicsőség!

Kérdés azonban, ha ma Jézus közöttünk megjelenne, reánk ismerne-e, magáéinak tekintene-e, elfogadna-e minket tanítványaiul? Attól félek, nehezen! Jézus tanítványainak egyetlen ismertető jegye: a szeretet. Nos, éppen ez a szent vonás hiányzik ma rólunk, egyéni és társadalmi életünkről egyaránt. Több bennünk a gyűlölet, mint a szeretet. Az a szívtelenség, amellyel élünk és az élet elesettjeit, nagy sebesültjeit pusztulni, veszni engedjük, az a kegyetlen túlekedés, mellyel az érvényesülés útján egymást letiporjuk és egymás szájából a falatot kiütjük, az a gyűlölet, ahogy mi gyűlölködni tudunk, az az istentelen erőszak, amellyel egyes államok a védtelen alattvalókat kínozzák, testileg, lelkileg gyilkolják, csak azt mutatja, hogy hiába keresztelkedtünk meg Jézus nevére, nem vagyunk őszinte és igaz tanítványai.

Korunk műveltsége határozottan Jézus

ellenes. A XX-ik század az emberek eszét, értelmét dícséretesen kiművelte, a szívek megjobbításáról azonban már megfeledkezett. Sok közöttünk az eszes, okos ember, annál kevesebb az igazán jó és nemes szívű ember. Pedig ennek a világnak elsősorban nem okos emberekre, hanem jó és becsületes emberekre van szüksége. Ne értsen félre senki! Nem akarok én ezzel az értelmi műveltség ellen szólni. Ezt legkevésbé éppen én tehetném, aki annak az egyháznak vagyok igehirdetője, mely az ész jogát még a hit világában is érvényesíti. Az ész azonban szív nélkül mindig veszedelmes, mert a szívtelen ember eszét mindig rosszra használja fel. Olyan az ész mint a kés, lehet vele kenyeret szelni éhes embereknek, de lehet vele ölni is. A modern ember igen gyakran az utóbbit teszi. Gondoljunk csak arra, hogy milyen művészies tökéletességet ért el az emberi ész a gyilkoló háborús eszközök feltalálásában! A modern ember repülőgépen utazik, rádiót hallgat és Dzsingisz-kán erkölcsök szerint él. Esze éles, mindent feltalál, szíve romlott, hiányzik belőle a jézusi vonás: a szeretet. Reformra szorul iskolai nevelésünk. Szörnyű, hogy mi minden ismereteket igyekeznek gyermekeink fejébe beleverni. E helyett

inkább a jellem nevelésre kellene több gondot fordítani, hogy a jövő nemzedék legalább keresztényibb keresztény legyen: emberségesebb ember.

Még Krisztus egyházainak, a keresztény egyházaknak egymáshoz való viszonyából is hiányzik a krisztusi vonás. Vallásháborúkról tud a történelem, amikor az emberek évtizedeken át gyilkolták egymást. Miért? Azért, hogy meggyőződésüket egymásra erőszakolják, felejtve az igazságot, melyet egyházalapító reformátorunk, Dávid Ferenc tanított: a hit lelki ismeret dolga, lelkiismereti kérdésben pedig erőszakot alkalmazni Isten-ellenes cselekedet. Mi volt az oka a keresztények ezen nagy megtévelyedésének? Egyszerűen csak az, hogy elfelejtették Jézus figyelmeztetését és azt hitték, hogy a közös dogma a keresztények ismertető vonása, jóllehet Jézus dogmákról soha se beszélt. Nem azt mondta tanítványainak, hogy mit higgyenek és mit ne higgyenek, hanem állandóan csak szeretetre intette őket. Hitvallás dolgában, Istenről, Jézusról, szentlélekről, üdvösségről, mennyországról és pokolról alkotott felfogásukban az emberek műveltségük, lelki alkatuk és más adottságok szerint természetesen különböznek egymástól, mert ahány em-

ber, annyi lélek, annyi gondolat, annyi világnézet. Hiú ábránd arra gondolni, hogy az emberekkel valaha egy hitvallást, egy dogmát lehessen elfogadtatni. A szeretet erkölcsi törvénye azonban minden felekezetenél ugyanaz és mindnyájunkat egyformán kötelez. *„Erről ismer meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.”*

Ennek az igazságnak a megszívvelése, csak egyedül ez és semmi más, nyújthat alapot a keresztény unió számára is, melyről ma korunk legjobbjai álmodoznak. A vallásháborúk és nyílt hitviták ideje, Istennek hála, lejárt. A régi ellentét azonban a keresztény felekezetek között ma is fennáll és szinte áthidalhatatlannak látszik. A sokat hangoztatott felekezeti béke legtöbbször csak ürügy az ellentétek leplezésére. A leplezett belső villongás politikai és társadalmi térre csapott át és igen sokszor arra megy, hogy melyik felekezet tud magának nagyobb közjogi hatalmat biztosítani, melyik tudja híveit jövedelmezőbb állásokban jobban elhelyezni. A nyugati pogányság és a keleti istentelenség kettős tüze közé szorítva felekezeti darabokra van tépve az egész magyar társadalom s nincsen elég könnyünk el-

síratni a kárt, mely ebből a magyar nemzetre származik.

Csoda-e, ha a jobbak szívében minden oldalon egyre erősebbé válik a vágy: közös nevezőre kell valami módon hozni a keresztény felekezeteket, hogy együttes erővel tudjuk a közös ellenséggel, az istentagadással szemben megvédeni drága kincsünket, hitünket, vallásunkat. Amikor ezt a jelszót ujjongva hallom, van egy szerény megjegyzésem. Nem azért, vagy legalább is nem csak azért kell a keresztény egyházak egységét megteremteni, hogy a vallást az istentagadással szemben sikeresebben védelmezhesük, hanem főképp azért, mert az a belső villongás, amely ma a felekezetek között leplezetten folyik, nem méltó hozzánk, Jézus követőihez, ki ezt tanította: „*Erről ismer meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok*“. S aztán azért, mert a felekezeti villongásba a végén az egész nemzet belepusztulhat. Különben én a vallást magát semmiféle támadással szemben nem félttem. A vallás az ember veleszületett életösztöne, egy olyan érzés, melyet a szívből kitépni nem lehet. Szabadságomtól, vagyonomtól, hazámtól megfoszthatnak, a tűzre tehetnek, de hitemet, Istenemet soha senki tőlem el nem

veheti. A templomokat lerombolhatják, a papokat üldözőbe foghatják, a hívő ember akkor is megtalálja a módját annak, hogy titkos kamrájában, vagy akár a máglyák lángjában is Istenhez forduljon s tőle erőt és vigasztalást vegyen.

A keresztény felekezetek unióját főként azért kell mielőbb megteremteni, mert ez első sorban Jézus iránti hűségünk követelménye és egyben hazánk szent érdeke. „*Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok*“. Adolf Deissmann azt mondta, hogy a keresztények egyesülésének kérdése ma első sorban nem dogmatikai, hanem lélektani kérdés. Ez azt jelenti, hogy a különböző felekezetek hívei, ha egymáshoz lelkileg egy kicsit közelebb jönnek és megtanulják azt, hogy egymás meggyőződését feltétlen tiszteletben tartásuk, az egyesülés felé már ezáltal is komoly lépést tettek.

A lelki közeledés jelei — hála Istennek — itt-ott már is mutatkoznak. A római egyház legjobbjai közül egyre többen elismerik azt a tényt, hogy a reformációt lélektani okok szülték, történelmileg indokolt és nem átok, de áldás volt az emberiségre, még magára a katolikus egyházra is. A protestánsok viszont kezdik

egyre jobban megbecsülni annak a vallás-erkölcsi munkának az értékét, melyet a római egyház az emberiség javára századokon át végzett.

Az összes keresztény felekezeteket közös nevezőre hozni azonban csak azon az alapon lehet, ami minden felekezetenél közös. Dogmájuk, Istenről, Jézusról, szentlélekről, üdvösségről való felfogásuk, szertartásuk különböző lehet, de a szeretet, a megbocsátás, az irgalmaság és a tisztaság erkölcsi törvénye mindenik felekezetenél ugyanaz és mindenkit kötelez. „Erről ismer meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok“.

A keresztény egyházakat közös nevezőre hozni csak a közös keresztény erkölcsstan alapján lehet.

Ez az én szent meggyőződéselem, mit századok tapasztalata, az élet és a történelem bizonyít. Ezt hirdetem az Úr 1937-ik esztendőjében, halála évfordulója alkalmából egyházalapító reformátorunknak, Dávid Ferencnek, ki meggyőződéséért, Jézus Krisztus evangéliumáért Déva vár börtönében mártír halált halt.

Aldott az ő emlékezete.

Észszerű hit.
1938. március 13.

„Hanem amint meg
ket szem nem látott, f
embernek szíve meg se
Isten készített az Őt
künk azonban az Iste
Ő Lelke által, mert a
vizsgál, még az Istenn
(I. Kor. II. r. 9—10. v.

A hangsúlyt a szentlecke ut
ejtjük: „a lélek mindeneket vizsgál
nek mélyiségeit is“. Szokták em
zőjét is tenni, a sírontúli élet ti
lással a szentlecke első felét
„... szem nem látott, fül nem
nek szíve meg se gondolt, ami
tett az Őt szeretőknek“ t. i. abb
másvilágban, ahova szeretteink
sokan előrementek és ahova ma
gyünk és soha, soha vissza nem
lán mert ez a nagy titok az emb
állandóan foglalkoztatja, azért
Bibliában a szentlecke első fele